

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

17.GÜN

İNSANIN KIYMETİNİ BİLEMEDİĞİ NİMETLER

(SAĞLIK VE ZAMANIN DEĞERİ)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

İki nimet vardır ki, insanların çoğu onda aldanmıştır:
Sağlık ve boş vakit.

Buhârî, Rikâk, 1.

WhatsApp İletişim

daha fazlası için:
www.aliaykac.com

iletişim : (0)541 934 3778

Tüm içeriklerin kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır.

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri yoktan var eden, ömrümüzü zaman denilen paha biçilmez bir sermaye ile donatan, her nefesimizi sağlık nimetiyle süsleyen **Yüce Allah'a** ﷺ mahsustur. **Salât ve selâm**, her anını en verimli şekilde geçiren, vaktini boşa harcamayan, sağlığını Allah yolunda en güzel şekilde değerlendiren **Peygamber Efendimiz** ﷺ'e, onun mübarek âline, ashabına ve kıyamete kadar izinden giden mü'minlerin üzerine olsun.

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsan, fitratı gereği elindekinin kıymetini ancak onu kaybedince anlar. **Ne zaman ki sağlık yerini hastalığa bırakır, ne zaman ki gençlik ihtiyarlıkla gölgelenir, ne zaman ki vakit daralır ve ömür son bulur, işte o zaman insan geriye dönüp bakar ve bir pişmanlık tufanına kapılır. Oysa bu pişmanlığın bir faydası yoktur, çünkü bazı fırsatlar geri gelmez, bazı kapılar bir kez kapanır ve bir daha açılmaz!**

İşte bu yüzden, **Kur'an-ı Kerim** bizlere nimetlerin farkına varmayı, onlara şükretmeyi ve bu nimetleri israf etmemeyi öğretir. Rabbimiz ﷻ şöyle buyurmaktadır: ***“Eğer Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız, onları sayamazsınız. Şüphesiz Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.”***¹

¹ İbrahim, 14/34. وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Bu ayet, insanın Allah'ın lütufları karşısında aciz olduğunu, bu nimetleri saymakla bitiremeyeceğini ancak çoğu zaman onların farkına bile varmadığını göstermektedir. Zira Allah'ın ﷻ verdiği nimetleri görememek, onları değerlendirmemek ve en önemlisi, bu nimetleri kendimize ait sanmak büyük bir gaflettir.

Tarih boyunca zamanını ve sağlığını gereksiz şeylerle tüketen nice insanlar, ölüm döşğine düştüklerinde pişmanlık dolu cümleler kurmuş, “Keşke...” diye başlayan nice sözler sarf etmişlerdir. Ancak o “keşke”lerin hiçbir anlamı kalmamıştır.

Rivayet edilir ki, **Zünnûn el-Mısrî** Hazretleri bir gün hasta olan bir adamın yanına varır. Adam son nefeslerini vermek üzereyken ağlıyordur. **Zünnûn el-Mısrî** ona sorar: “*Neden bu kadar üzülüyorsun? Allah'ın rahmetinden mi ümidini kestin?*” Adam derin bir nefes alır ve şu ibretlik cevabı verir: “*Hayır, ben Allah'ın rahmetinden ümidimi kesmedim. Ama bu dünyada gençliğimi ve sağlığımı boşa harcadım. Vaktimi gaflet içinde geçirdim. Allah bana zaman verdi ama ben o zamanı yanlış şeylerle tükettim. Şimdi ölüm geldi çattı ama ben daha hayırlı ameller işleyemedim. İşte bu yüzden gözyaşı döküyorum!*”

Evet, işte gerçek pişmanlık budur! Kıymet bilmeden geçirilen ömrün, boşa harcanan vaktin, değer verilmeyen sağlığın insanın omuzlarına yüklediği pişmanlık...

Bu pişmanlığı yaşamamak için **şimdiden önlem almak zorundayız!** Çünkü bir gün bu bedeni taşıyan ayaklar yorgun düşecek, bu eller titremeye başlayacak, bu gözler eskisi gibi göremeyecek ve bu ömür tükenecektir. O halde bizler, **Allah'ın bize bahşettiği en değerli iki nimet olan sağlık ve zamanı en verimli şekilde kullanmalı, gaflete düşmeden bu nimetlere şükretmeliyiz.**

Peygamber Efendimiz ﷺ bir hadis-i şerifinde bu hakikate şöyle dikkat çekmiştir: ***“İki nimet vardır ki, insanların çoğu onda aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit.”***²

Bu hadis-i şerif **bizlere iki önemli gerçeği anlatmaktadır:**

Hadis-i şerifte belirtilen birinci nimet ise ***sağlıktır!***

İnsan sağlıklı olduğu sürece sağlığının kıymetini bilmez, onu hoyratça kullanır. Ancak hastalık gelip çattığında, yataklara düştüğünde, yürüyemediğinde, hareket edemediğinde, bir bardak suyu kendi eliyle içemediğinde, sağlığının ne kadar büyük bir nimet olduğunu anlar. Fakat bu fark ediş, artık o nimetin elden gittiği bir zamana denk geldiği için çoğu zaman faydasızdır.

Sağlık, **insana verilen en büyük emanetlerden biridir.** Ancak çoğu insan, sağlığını kaybedene kadar onun ne denli büyük bir nimet olduğunu fark etmez. **Kur'an-ı Kerim'de** Allah ﷻ şöyle

² قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ. *Buhârî, Rikâk, 1.*

buyurmaktadır: **“Kendi içinizde (yaratılışınızda) da nice deliller vardır; hâlâ görmüyor musunuz?”**³

İnsan bedeni, **kusursuz bir sanat eseri** gibidir. Kalbin atışı, nefes alışverişimiz, her bir organın kusursuz işleyişi Allah’ın ﷻ kudretini gösteren büyük bir delildir. Ancak insan, **bu muhteşem sistemi korumakta gaflete düşmekte, sağlığına zarar veren alışkanlıklara yönelmekte ve bu emanete ihanet etmektedir. Peygamber Efendimiz ﷺ sağlığın kıymetini şu şekilde ifade etmiştir: “Allah’tan sağlık isteyin! Çünkü iman ettikten sonra kişiye verilen en hayırlı şey sağlıktır.”**⁴

Hadis-i şerifte belirtilen ikinci nimet ise **boş vakittir!**

İnsan, vakti olduğu sürece onun kıymetini bilmez. Vaktini boşa harcar, yapması gerekenleri erteler, “nasıl olsa ileride yaparım” diyerek zamanın tüketilmesine göz yumar. Ancak bir gün gelir, ömür biter, zaman daralır, fırsatlar kaybolur ve geriye dönüş imkânsız hale gelir. İşte o zaman insan pişman olur ama bu pişmanlık bir işe yaramaz.

Zaman, **geri dönüşü olmayan tek sermayedir.** Kayıp bir servet tekrar kazanılabilir, kaybedilen sağlık kimi zaman geri gelebilir; fakat **zaman, bir kez akıp gittiğinde bir daha geri**

³ Zâriyât, 51/21. وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

⁴ İbn Mâce, Tıb, 1. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِنَّهُ لَمْ يُعْطَ عَبْدٌ بَعْدَ الْيَقِينِ حَيْرًا. مِنَ الْعَافِيَةِ

dönmez. Kur'an-ı Kerim'de zamanın değerine dikkat çekilmiş ve özellikle “Asr Suresi” ile zamana yemin edilerek şöyle buyrulmuştur: *“Asra (zamana) yemin olsun ki, gerçekten insan hüsrandır. Ancak iman edenler, salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler başka!”*⁵

Bu ayet, zamana dikkat etmeyen ve onu boş yere tüketen kimselerin büyük bir kayıp içinde olduklarını göstermektedir. Peygamber Efendimiz ﷺ de şöyle buyurmuştur: *“Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin: Ölmeden önce hayatın, hastalanmadan önce sağlığın, meşgul olmadan önce boş vaktin, yaşlanmadan önce gençliğin ve fakirleşmeden önce zenginliğin!”*⁶

İnsan, maddi nimetleri israf ettiği gibi, zamanını ve sağlığını da israf etmektedir. Oysaki, bir tüccarın sermayesini bilinçsizce harcayıp zarar etmesi nasıl bir gafletse, insanın da sahip olduğu bu iki kıymetli nimeti hoyratça tüketmesi aynı derecede büyük bir kayıptır. Saatlerce faydasız şeylerle meşgul olmak, bedene ve ruha zarar veren alışkanlıklara yönelmek, gençlik dönemini heba etmek, **telafisi mümkün olmayan israflar** arasındadır. **Oysa insan, hayat sermayesini doğru bir şekilde**

⁵ Asr, 103/1-3. وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ

⁶ Hâkim, el-Müstedrek, 4/341. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اِعْتَمِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ

kullanmadığında, dünya ve ahiret açısından hüsrana uğrayacaktır.

Bu gerçeği bize en veciz şekilde öğreten **Peygamber Efendimiz ﷺ**’dir. O, insanın hesaba çekileceği en önemli konuları bizlere bildirmiştir. Bir hadis-i şerifte şöyle buyurur: ***“Kıyamet günü insan şu dört şeyden sorguya çekilmeden yerinden kıpırdayamaz: Ömrünü nerede tükettiğinden, gençliğini nasıl geçirdiğinden, malını nereden kazanıp nereye harcadığından ve ilmiyle ne yaptığından.”***⁷

Yani, insan kıyamet günü şu dört şeyden sorguya çekilmeden yerinden kıpırdayamayacaktır:

1. *Ömrünü nerede tükettiğinden,*
2. *Gençliğini nasıl geçirdiğinden,*
3. *Malını nereden kazanıp nereye harcadığından,*
4. *İlmiyle ne yaptığından.*

Bu hadis, ömür, gençlik, mal ve ilmin insanın en büyük sorumluluk alanları olduğunu gösterir. Ancak burada özellikle gençlik ve ömür, yani zaman ve sağlık nimetlerine ayrı bir vurgu yapılmıştır. Çünkü bu iki nimet, insana verilmiş bir emanet olup, nasıl değerlendirildiği konusunda her birey hesaba

⁷ Tirmizî, Kıyamet, 1. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ عُمْرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَعَنْ عِلْمِهِ مَاذَا عَمِلَ بِهِ؟

çekilecektir. **Zira ömür sermayesi bir kez tüketildiğinde geri döndürmek mümkün değildir.**

Bugün pek çok insan, sağlığı yerindeyken onun kıymetini bilmez, zamanı bolken onu faydalı işlerde değerlendirmez. Ancak **bu iki nimetin değeri, ancak elden gittikten sonra anlaşılır.** Hasta olan biri sağlıklı günlerini özler, yaşlı bir adam gençliğinde harcadığı vakitlerin geri gelmeyeceğini anladığında pişman olur. **Ancak geçen zaman geri dönmez, pişmanlık fayda vermez.**

Öyleyse akıllı bir insan, daha sağlıklı ve güçlü iken bu **nimetleri en iyi şekilde değerlendirmelidir.** Bugün sağlık yerinde iken, ibadetlere yönelmek, hayırlı işler yapmak, insanlara faydalı olmak gerekir. Boş zamanlar ise ilimle, ibadetle, tefekkürle doldurulmalıdır. **Aksi takdirde bu iki nimet, kıymeti bilinmediğinde büyük bir pişmanlık sebebi olacaktır.**

Şükür, yalnızca dil ile yapılan bir teşekkür değildir. **Gerçek şükür, nimetin kıymetini bilmektir.** Eğer Allah bize sağlık verdiyse, bu bedeni O'nun rızasına uygun kullanmalıyız. Eğer Allah bize **zaman** verdiyse, onu gereksiz işlerle değil, O'nun hoşnut olacağı şeylerle değerlendirmeliyiz. **Kur'an-ı Kerim'de** Rabbimiz ﷻ şöyle buyurur: ***“Eğer şükrederseniz, elbette size daha fazlasını veririm. Ama nankörlük ederseniz, bilin ki azabım çok çetindir!”***⁸

⁸ İbrahim, 14/7. لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

Bu ayetten anlıyoruz ki, **nimetin bereketlenmesi için ona şükretmek gerekir.** Ama bu şükür sadece dil ile olmaz! Vücudumuzun şükrü, onu haramdan korumaktır. Zamanın şükrü, onu hayırlı işlerle değerlendirmektir. Peygamber Efendimiz ﷺ de “boş vaktin ve sağlığın heba edilmemesi gerektiğini” vurgulamış ve şu uyarıyı yapmıştır: **“Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin: Ölmeden önce hayatın, hastalanmadan önce sağlığın, meşgul olmadan önce boş vaktin, yaşlanmadan önce gençliğin ve fakirleşmeden önce zenginliğin!”**⁹

İşte bu yüzden, **nimetlerin kıymetini bilmek için onları kaybetmeyi beklememeliyiz!** Şimdi sağlıklıysak, şimdi zamanımız varken, şimdi gençliğimiz elimizdeyken, bu nimetleri en güzel şekilde değerlendirmek için gayret etmeliyiz.

Rabbimiz! Bizleri, sağlığın kıymetini bilen, vaktini hayır ve ibadetle değerlendiren, ömrünü bereketli kılan kullarından olmayı nasip eylesin! (Âmin!..)

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، **الفاتحه**

⁹ Hâkim, el-Müstedrek, 4/341. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اِعْتَمِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَشَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ